

Trøndelag Teater 88-89

TEATRET
TEATERLOFTET

FRAKT UNDER HAVET

av Arthur Miller

ARTHUR MILLER — MIDT IBLANT OSS

Den psykologisk-realistiske tradisjon i norsk teater har alltid vært sterk. I Henrik Ibsens hjemland har den realistiske skuespillerkunst som består i å hengi seg til rollens virkelighet og tolke dens menneskelighet alltid vært gjennomgripende. Dette har også i sterk grad gjennom decenniene påvirket publikums teatersyn og følelsesmessige mottakerapparat. Arven fra Ibsen — gjennom personlig identifikasjon med persone på scenen — har gitt oss den sterkeste følelsesmessige teateropplevelse. Og den Ibsenske tradisjon på veien gjennom den moderne realisme i amerikansk teater representert ved navn som Eugene O'Neill og Tennessee Williams fører oss rett til den mest sentrale og oppegående av dem alle, Arthur Miller.

I en alder av 73 år er Miller midt iblant oss. Han har nettopp avsluttet sitt tredje filmmanuskript: «Almost Everybody Wins», (bare tittelen forteller noe om hans sterkt humanistiske livsholdning), han skriver på et nytt skuespili og hans selvbiografi «Timebends» på 600 sider er oversatt til 20 språk, også til russisk. Den følger ikke bare Millers eget liv fra han ble født i Harlem i 1915, hans kunstneriske utvikling, men er også en spennende reise gjennom amerikansk historie og samfunnsliv i hele det 20. århundre.

Foreldrene var polsk-jødiske innvandrere. Morens kunstneriske begavelse har hatt sterk innflytelse på sønnen Arthur, og selv om han ikke var noe skolelyst begynte han på Universitetet i Michigan etter en tid i tilfeldige jobber som arbeider.

Faren som var kleshandler, gikk konkurs under depresjonen, og familien måtte flytte til proletarmiljø i Brooklyn. Arthurs arbeiderbakgrunn parret med hans intellektuelle og kunstneriske nysgjerrighet, utviklet seg i 30-årene samtidig med den mest revolusjonære perioden i amerikansk politikk. Hans medfølelse med sine personer og undersøkelse av hvor-

dan og hvorfor deres liv ofte fører dem inn i tragedien har gjort ham til en dypt moralsk forfatter som samtidig har hatt behov for å fortelle en historie, oftest ut fra en familiesituasjon som publikum har kunnet kjenne seg igjen i. Gjennom sine største dramaer «En handelsreisendes død», «Heksejakt», «Prisen», «Alle mine sønner» og «Frakt under havet» har han holdt enkle, alminnelige mennesker frem for oss

FRAKT UNDER HAVET

(A VIEW FROM THE BRIDGE)

av Arthur Miller

Oversatt av Svein Selvig

med alle sine drømmer, lengsler og drifter, og uten å dømme dem har han greid å kombinere krass kritikk av hele den vestlige verdens angst for fremmede kulturer, tomme og dobbeltmoraliske jag etter falske verdier med dyp psykologisk og solidarisk forskertrang. «Teater handler først og fremst om å rive ned illusjoner for så å sette moralske utsagn under debatt».

Norsk teater har alltid fulgt opp Millers dramatik, sikkert fordi vi føler hans moralske og samfunnskritiske slektskap med Henrik Ibsen. Men først og fremst fordi han setter menneskelige lidenskaper og drifter i sentrum. Dramaturgisk sett har han også et fremragende talent for å fortelle en spennende historie. Hans mennesker er dessuten festmat for skuespilleres rolletolkninger. Det er alltid noe mer å hente i hans dialoger.

Når «Frakt under havet» dertil tar opp aktuelle temaer i dagens Norge som fremmedfrykt og kulturkollisjon, finnes det ikke lenger noen fornuftig grunn til å la være å spille ham.

Velkommen!

*Otto Homlung
Teatersjef*

Regi
Scenografi og kostymer
Lysdesign
Sminke og parykker

Kirsten Sørli
Kari Gravklev
Stig Husmo
Sissel Grønlie

De som er med:

Eddie Carbone
Beatrice, kona hans
Cathrine, niesen hennes
Marco
Rodolpho, broren hans
Advokat Alfieri
Mike/immigrasjonsoffiser:
Louis/immigrasjonsoffiser:

Per Frisch
Mona Jacobsen
Janne Kokkin
Svein Roger Karlsen
Lasse Kolsrud
Sigurd Werring
Christian Johnsen
Arild Støfring

Inspisient
**Teknisk ansvarlig/
rekvisitter**
Suffli
Lyd

Bjørn Olufsen
Erik Johansen
Ells-Beth Lyse
Jan-Emil Indergaard

Foto fra prøvene
Program
Ansvarlig utgiver

Roar Øhlander
May Selmer
Otto Homlung

Kulisser og kostymer er produsert i teatrets egne verksteder. Fotografering og lydopptak under forestillingen er ikke tillatt.

PREMIERE 16. FEBRUAR 1989

Rettigheter: Bonniers Förlag

«Frakt under havet

er for meg en søken etter et fundament — ikke nødvendigvis av moralsk art — men etter et mønster i den menneskelige sameksistens som er sterk nok til å demme opp for barbariet.»

«En forfatter kan ikke skape sannhet. Han kan oppdage den.»

Arthur Miller

I forbindelse med en off-Broadwayoppsetning av «Frakt under havet» i 1965, oppdaget skuespillerne at det kveld etter kveld satt en mann på første rad — dypt rørt — og han var alltid den siste som forlot teatret. En dag gikk en av dem ned i salen for å prate med ham. «Jeg kjente denne familien», sa han og tørket tårene. «De bodde i Bronx. Hele historien er sann, bortsett fra slutten. Piken kom hjem mens Eddie lå og sov, og hun stakk ham i hjertet med en kniv».

Miller hørte om episoden og uttalte: «Dette ville vært litt av en slutt!»

De som kom illegalt inn i Amerika ble kalt «submarines» — undervannsbåter. Derved den norske tittelen «Frakt under havet».

